

סיפורי צדיקים

גליון רפ"ד
שנה ז' תשע"ח

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

סיפורי חז"ל

הקב"ה גוזר וצדיק מבטלה מעשה ברבי שמעון בר יוחאי שהיה הולך בדרך וראה חשכה גדולה בעולם. אמר לבנו ר' אלעזר, בוא נראה מה מבקש הקב"ה לעשות בעולם, הלכו ופגשו מלאך, ושלושים להבות של אש יצאו מפיו. אמר לו רבי שמעון, מה אתה הולך לעשות? אמר המלאך, אני הולך להחריב את העולם, כיון שאין 30 צדיקים בדור. אמר לו רבי שמעון, מבקש אני ממך שתלך ותעמוד לפני הקב"ה ותאמר לו, בר יוחאי יש בעולם. הלך המלאך ואמר לפני הקב"ה, גלוי וידוע לפניך מה שאמר לי ר"ש, אמר לו הקב"ה לך והחרב את העולם ואל תשמע לדברי בר יוחאי, הלך המלאך להחריב את העולם, כשראה רבי שמעון את המלאך, אמר לו: אם אין אתה מסתלק מכאן גזרנו עליך שלא תעלה עוד השמימה. עכשיו עלה לרקיע ואמור לפני הקב"ה, אם אין שלושים צדיקים יעמוד העולם בזכות עשרים צדיקים, ואם אין עשרים צדיקים יעמוד העולם בזכות עשרה, או בזכות שנים או בזכות אחד, וזה אני. יצאה בת קול ואמרה אשרך רבי שמעון שהקב"ה גוזר גזירה ואתה מבטלה.

פרשת השבוע

שלי נעלם, ולא מצאתי לפי שעה אלא בגד זה של הימים הנוראים, ולכן לבשתיו לכבוד שבת קודש.

ויקברו אתו יצחק וישמעאל בניו אל מערת המכפלה (כ"ה - ט')

אומר רש"י: "יצחק וישמעאל, מכאן שעשה ישמעאל תשובה והולך את יצחק לפניו, והיא שיבה טובה שנאמרה באברהם". הרה"ק רבי אליהו לאפיאן זיע"א, סיפר פעם על אפיקורס אחד שהיה ידוע לשמצה ברעיונות הכפירה שהיה מפיץ. פעם אחת חלה במחלה קשה והרופאים שבדקו אותו קבעו שמצבו אנוש. והסיכוי היחיד להצילו הוא ע"י ניתוח, אף כי היה חשש רציני שהניתוח לא יצליח והוא עלול למות בשעת הניתוח, הסכים האפיקורס לניתוח. כאשר שכב על שולחן הניתוחים, זעק לפתע זעקה גדולה בקול אדיר: "בידך אפקיד רוחי פדית אותי ה' אל אמת". על כך אמר ר' אליהו, ה'ממעמקים' של היהודי הזה היה עמוק עד למאד, ולא היה בכוחו של אף אדם ושום מאורע לחדור אל העומק הזה ולעוררו, רק המצב הנואש של עמידה בפני ניתוח, אשר סכויי הצלחתו מוטלים בספק גדול, הביאו אותו אל האמת שהיתה חבויה עמוק במעמקי נפשו.

לא אוכל עד אם דיברתי דברי (כ"ד - ל"ג)

מסופר על המגיד מדובנא זיע"א שנודמן פעם לאכסניה אחת, בעל האכסניה היה קמצן גדול אבל אירע שבאותו לילה היתה לו סעודה אירוסין, אחרי הסעודה פרץ סכסוך בין המחותנים, הקמצן טען כי השני צריך לשלם דמי הסעודה שהרי כשישבו לאכול עדיין לא היו מחותנים. אמר המגיד מדובנא: עכשיו אני מבין למה סירב אליעזר לאכול לפני שיאמר דברו, הוא חשש שאם יאכל לפני שהשידוך יבוצע, מי יודע כמה שכר יבקשו ממנו.

אשר הנחני בדרך אמת (כ"ד - מ"ח)

פעם נכנס הרה"ק רבי יחזקאל משינאווא זיע"א לבית מדרשו בשבת קודש, כשהוא לבוש בבגד הלבן ההדור של הימים הנוראים, נרעשו הכל לנוכח דמותו רבת ההוד של הרבי, והבינו שהרבי החליט ללבוש בשבת בגדי לבן כמנהג תלמידי הארז"ל ותלמידי הבעש"ט הקדוש זיע"א. עלה הרה"ק משינאווא לבימה והכריז: ברצוני להודיע קבל עם ועדה, שלא יטעה מאן דהוא לחשוב שלבשתי את הבגד הלבן משום שזכיתי לאיזו מדרגה גבוהה וכדו', הריני להודיע שבגד המשי הרגיל

זמני השבת

זמני יציאת שבת
ירושלים: 5:20 ת"א: 5:22 ר"ת: 5:59

חיי שרה

זמני כניסת שבת
ירושלים: 4:07 ת"א: 4:22

המראה המופלא

בשנה אחת בחודש טבת חלם רבנו חיים בן עטר זיע"א, ה"אור החיים" הקדוש, חלום, ובחלומו הוא רואה כי גזירה חמורה נגזרה על בני ישראל הדורים באחת ממדינות הים. בכה רבנו, התפלל וצם ימים רבים לביטול הגזרה המרה, באותה מדינה התגורר מלך אדיר שהיה בקי בחכמת המזלות, יום אחד עלתה במחשבתו לבדוק אם יש אדם שנולד באותה שעה ובאותו מזל כמוהו, לאחר שבדק באצטגנינות גילה כי ישנו אדם כזה והוא רבי חיים בן משה ממשפחת בן עטר, הדר בעיר פאס שבמרוקו. אותו מלך השתומם על כך שבן גילו ומזלו יהיה דווקא יהודי, והחליט לנסוע לפאס על מנת להכיר את בן מזלו. קרא לכל שריו והודיע להם כי על מנת להשתלם במדעי המלוכה החליט לצאת למסע בן חודשיים בממלכות השכנות, ולאחר מכן ישוב אל כס ממלכתו, ובינתיים המשנה למלך ימלא את מקומו. כאשר אמר כן עשה, החליף את בגדי מלכותו לבגדים פשוטים, לקח עימו עבד אחד, מרכבה רתומה לשני סוסים ויצא לדרכו. לאחר מסע בן כמה ימים הגיע לעיר פאס ושם חיפש ומצא את ביתו של רבנו. רבנו עצמו שהה אותה עת מחוץ לבית, ולשאלת המלך השיבה הרבנית כי ישוב לאחר חצות היום, המתין המלך בביתו של רבנו כשהוא מתבונן סביבו בתימהון – האמנם בן מזלו חי בעוני שכזה?!

לקראת חצות היום נכנס אל הבית אדם עני הלבוש בבגדים דלים, ובראותו את אורחו השתחוה אפיים באומרו "אדוני המלך, בוא ברוך ה'" – "מדוע תקראני מלך?" שאל האורח בפליאה, ורבנו השיבו כי לכל אדם מתלווה מלאך לשומרו, "ולפי מדרגתו של אותו שר של מעלה המתלווה אל כבודו לשומרו, הבנתי כי מלך הוא", "ועתה ספר לי" – פנה רבנו אל אורחו "מדוע טרחת לבוא אלי מארצך?" והמלך השיבו, שראה באצטגנינות שבן גילו ומזלו הוא ולפיכך הסתקן להכירו, "אך פלא בעיניי", המשיך המלך, "מדוע חי אתה בעוני מחפיר שכזה?" ואילו רבנו השיב בפשטות "גדול אני מהמלך" כאשר צחק המלך כשהוא מחווה על העוני והדלות בו שרוי רבנו, הוציא רבנו מראה ואמר למלך "הבה ונתבונן בתוכה."

הביט המלך במראה והנה מפת העולם לנגד עיניו, ורבנו שואלו אם יוכל למצוא במפה את ארץ מלכותו, "אם אתבונן דקה קצרה אמצאנה", השיב המלך, אך רבנו הורה לו להסב את פניו אל הקיר ואחר כך להתבונן במראה שוב, והנה כאשר הסב את פניו מהקיר והנה במראה רק מדינת מלכותו, "עתה יסב המלך את פניו שנית ואראהו את עיר המלוכה בפרוטרוט", המלך עשה כדבר רבנו ואז נגלה לנגד עיניו ארמונו המפואר, התבונן ביתר עיון והנה מחזה מבעית לנגד עיניו, המשנה למלך

יושב בחברת גדולי המלוכה, ופורט באוזניהם תכנית כיצד עם שובו, ירעילו את המלך וייתנו בראשו את כתר המלכות, כשהמשנה למלך מבטיח יקר וגדולה מיוחדים לכל המצטרפים לקשר, המלך נבעת והתבונן ברבנו אחוז פלצות, "האומנם כך מתרחש כעת בארמוני? האוכל לעשות דבר מה?" ה"אור החיים" הק' הורה למלך לאחוז את הרובה שעל שכמו, לכונן אל ראשו של המשנה למלך הנראה במראה שעל הקיר ולירות בו, עשה המלך כדברי רבנו, ומשנהו נפל ארצה, כשרבי המלוכה מתבוננים בתימהון הכיצד אירע הדבר, מבוהלים וחרדים שלחו בבחילות את אחד המשרתים לקרוא לכומר הארמון, ולהיוועץ בו מה לעשות, ראה זאת הכומר ובמוחו נרקמה תכנית שטנית, "עתה נטמין את גופת המשנה באחד ממרתפי הארמון, וכשהמלך ישוב נציג לפניו שני עדים שיספרו לו כי ראהו את משנהו נכנס לרחוב היהודים, ומאז לא שב".

ולפתע שבה המראה למלאכתה הקבועה, מראה היא את המלך ורבנו העומדים בחדר, ורק חור הירי שבוצע דרכה מקודם מעיד על המחזה המופלא שנראה דרכה בדקות האחרונות, המלך רשם לעצמו את השעה המדויקת בה אירעו הדברים, והבטיח לרבנו כי אם אכן קרו הדברים במציאות, אזי בשובו אל ארצו יראה לקיים משפט צדק, ולאחר מכן קם ונסע לביתו. בשובו לארצו, נוכח לדעת כאשר ראה כן היה, המשנה למלך נעדר, ובמהרה התייצבה בפניו משלחת של שרים ונכבדי המלוכה ובראשם הכומר כשבפי הכל סיפור אחיד, המשנה למלך נכנס לרחוב היהודים ומאז לא שב, ועתה יש לגרש את כל יהודי הממלכה ויפה שעה אחת קודם, "אכן כך" הביע המלך את הסכמתו, "אולם, כראוי במדינה מתוקנת יש לערוך משפט מסודר, לזמן חבר שופטים, קטגור וסנגור ואם אכן ישתכנעו השופטים כי היהודים הם ששלחו יד במשנה למלך, או אז יגורשו מארצי לבלתי השאיר כאן בארץ ולו אחד מהם."

שליח קל רגליים נשלח בבחילות אל בית רבנו לזמנו לשמש כסנגור ליהודי הממלכה, ובינתיים קרא המלך בסתר לאחר מהנוכחים בעצת המשנה למלך לברר אצלו את שאירע, תחילה דבק הלה בעלילה שרקם הכומר, אבל המלך לא הניחו לנפשו ובאיומים קשים הוציא מפיו את האמת לאמייתה – וזו כמובן תאמה להפליא את המחזה שראה בבית רבנו. חלפו מספר שבועות ורבנו ה"אור החיים" הק' הגיע לארמון המלוכה ושוכן בו אחר כבוד, ואילו המלך זימן את חבר השופטים וקבע את הדיון הראשון למחרת בצהרי היום, כאשר לפני כן תיערך סעודה גדולה כדי שחבר השופטים יוכל לעשות את מלאכתו בצלילות הדעת.

משל ונמשל

בן דוד עבדך יבא ויגאלנו

משל לרב גדול אחד, שנשאל פעם על ידי המלך כיצד תופסים אתם בשכלכם ובהבנתכם, כי המשיח לכשיבוא יוכל לכפות את מרותו על כל העולם כולו, כיצד יתכן שאדם אחד ויחיד יעמוד נגד טבעו של העולם, שאינו אוהב לקבל מרות? השיב לו הרב אדוני המלך, המתן כמה ימים ואשיב לך תשובה על תמיהתך, המלך הסכים לבקשה, ולאחר מספר ימים הגיע הרב לארמון המלך ובפיו היתה בקשה: האם תסכים אדוני המלך לקנות שבעים תרנגולים גדולים וחזקים, ובנוסף אליהם עוד תרנגול אחד קטן ורך? המלך נאות לבקשה זו, ומשהובאו העופות הורה הרב להכניסם לתוך חדר סגור, ושם להשאיר אותם משך יום שלם בלי מזון ובלי שתיה. חלף היום ולמחרת בבוקר פנה הרב עם המלך לחדר התרנגולים, בידיהם אחזו מזון עבור העופות, הם פתחו את חלון החדר והשליכו פנימה גרגרי מזון, ואז תיכף ומיד עשרות עופות מורעבים התנפלו על הגרגרים, ונערך מאבק קשה בין העופות, כל אחד דחף וניקר את רעהו, נוצות נמרטו ודם זב מגופותיהם של התרנגולים, בעוד התרנגולים פוצעים זה את זה, ניצב לו התרנגול הרך והקטן מן הצד, והוא העדיף להתרחק מהמערכה הניטשת, והסתתר בצלו של כסא שעמד בפינת החדר, אחר שכל התרנגולים היו פצועים וחבולים, השתרר שקט בחדר, על הרצפה שכבו העופות שבורי כנפיים ומרוטי נוצות, רק אז העז התרנגול הקטן להוציא ראשו מתחת לכסא, וראה שכל התרנגולים שכבו כואבים ונאנקים ואף אחד לא זו ממקומו, ואז מיד הגיע התרנגול למרכז החדר אשר שם היו גרגרי המזון, והחל לאכול מהם לתיאבון בלי שאף אחד יפריע לו.

רואה אתה אדוני המלך אמר הרב למלך, התרנגול הזה משול למשיח, עתיד הקדוש ברוך הוא לסכסך את שבעים האומות זו בזו, כל אומה תכה בחבירתה עד זוב דם, ואז לכשיפלו האומות פצועות חבולות והמומות יבוא המשיח שאינו אלא אדם אחד ויגאל אותנו.

בעיצומה של הסעודה פנה רבנו אל המלך, "חושבני כי ראוי שהמלך יצווה להביא ממרתפיו יין מלכות משובח שבכוחו לפתוח את הלב". "אמנם כך", הסכים המלך, "אך במרתפי הארמון ישנם עשרות סוגי יין שכל אחד משובח מרעהו, זה מתוק יותר ובחבית הסמוכה יין עדין, יין לבן לצד יין אדום בטעמים וניחוחות שונים, הבה נרד כולנו למרתפי הארמון וכל אחד מהנוכחים ייבחר לעצמו את היין הטוב ביותר שימצא לנכון."

קמו אפוא המלך, השרים, וגדוד משרתים וירדו כולם אל מרתפי הארמון, ברם לפתע צץ הכומר בראש הקבוצה ואמר: כי למיטב ידיעתו הרי שהחביות הנמצאות בצד שמאל של המרתף הן הטובות ביותר, אולם רבנו שירד גם כן עם כל הקבוצה, הורה כי לדעתו יש ללכת דווקא לצד ימין ואף המלך הסכים עמו, צעדה הקבוצה לצד ימין והנה במקום שוררת צחנה קשה, "מהו הריח החריף הזה?" שאל המלך בפליאה מעושה, ואילו הכומר משיב "כנראה שיש לאוורר את המקום מכל הטחב", רבנו שידע היטב מה מקור הריח פנה כה וכה עד שמצא פיסת קרקע ריקה בין החביות, "כאן" הצביע רבנו, והמלך צויה לחפור שם במהרה, בתוך דקות ספורות נמצאה שם גופתו של המשנה למלך כשמדי המלכות עודם עליו. "מה זה?" שאל המלך בחרון אף, והכומר שוב התייצב להסביר, "כנראה היהודים שהרגוהו בחרו לקבורו דווקא כאן", אך המלך סירב לקבל את ההסברים, "כיצד נכנסו הנה יהודים!?" קרא בזעף, "חוששני" - הצביע על כמה מהשרים שישבו בסוד עצת הקשר של המשנה למלך, "כי אתם הרגתם את חברכם מרוב קנאה, והחלטתם להעליל את הדבר על היהודים", אותם שרים ניסו להכחיש ולנסות לשכנע את המלך כי לא הם שחוללו זאת, אך פניו עטו ארשת קשוחה והוא הודיע כי יוציא להורג את כל חבר השרים, אם לא יודו מי עשה זאת באמת, בלית ברירה נאלצו אלו לגלות את האמת לאמיתה, כי המשנה למלך צנח מת לפתע מירייה שהגיעה ממרחקים באופן בלתי מוסבר, וכי הכומר הוא שהחליט להפוך את הפרשייה המוזרה לעלילה על ראש היהודים.

עד מהרה תלו את הכומר על עמוד בחצר המלך למען ישמעו ויראו, ואילו המלך הודה לרבנו "אכן גדול אתה ממני"...

(בן איש חי)

צִין אדם לחברו

יהודי של הקב"ה

השעה מאוחרת כבר אחרי חצות, הרה"ק רבי משה לייב מסאסוב זיע"א יושב בחדרו שקוע בלימודיו ואור קלוש של מנורה רעועה האיר את הספר שלפניו. לפתע נשמעו דפיקות בדלת, איכר שיכור כלוט עומד בחוץ ונוקש על הדלת ואומר: קר לי ובמטה חמה חשקה נפשי, היאך מעיז השיכור? מה לו ולביתי? הרהר הצדיק. אחרי רגע חשב לעצמו, למעשה מה לו לזה בעולמו של הקב"ה? ואם הבורא מתרצה לו מדוע אסרב אני? קם ופתח את הדלת והציע לו מטה.

למה התעלף הצדיק?

מסופר: הגאון רבי חיים רבה של פוניסל זיע"א, היה גדול בתורה ועושה חסד ומעשים טובים. פעם אחת בשנת בצורת גדל הרעב בעיירה ובבתים רבים לא היה לחם לפי הטף, מכר רבי חיים את כל חפציו, את כלי ביתו וספריו, ופרנס את הרעבים, והיתה אשתו חסה על הפמוטים של שבת, עמדה והטמינה אותם כדי שהרב לא יבקש למכרם. כשהגיעו ימים כתיקונם הוציאה את הפמוטים ממקום סתרם, ובערב שבת העמידה אותם על השולחן. כיון שראה רבי חיים את הפמוטים, התעלף, לאחר שהשיבו את רוחו, נאנח ואמר: איי, כמה נפשות מישראל אפשר היה לקיים בפמוטים אלו.

כיצד אוכל לשבת בחום

מסופר: כל אותן השנים שישב הרה"ק רבי חיים זיע"א על כיסא הרבנות בבריסק סיפק לו הקהל צרכי ביתו ובכללם נר למאור ועצים להסקה. פעם אחת הרגישו הפרנסים שהוצאת בית הרב לעצי הסקה עולה לת"ק רובל לשנה, תהו ותמהו הוצאה מרובה כזו מנין? אפילו אמידים שבאמידים אינם מוציאים יותר מחמישים רובל לשנה, בדקו ומצאו שדיר העצים בבית הרב אינו נעול, ועניי העיר באים ולוקחים כמתוך שלהם. עמדו ונעלו את דיר העצים ומסרו את המפתח לידו של השמש. כשהרגיש רבי חיים בדבר, צווה להסיר מיד את המנעול ושוב היה דיר העצים פתוח לרווחה ועניי העיר באים ומסתפקים לפי צרכם. באו הפרנסים אצל רבי חיים וקראו תגר: רבנו אין קופת הקהל מספקת לספק עצים לכל העניים שבעיר, אם כן משיב רבי חיים אף בביתי לא יסיקו, כי איך אוכל לשבת בחום בשעה שהעניים קופאים בציונה.

טוב עין

חנות היתה לו להרה"ק רבי דוד מלעלוב זיע"א בשוק שבעיר, כשיצא וראה שחנותו של שכנו – מתחרהו עדיין סגורה, מיד רץ אליו ואמר אתה עוד ישן? הלא הקונים כבר באו לשוק.

תילולא דצדקיא

שבת קודש כ"ב מרחשון

הרה"ק רבי דוד שלמה מסיראקא ב"ר ירמיהאל (ערבי נחל – תקע"ה) הרה"ק רבי עזריאל מלובלין ב"ר דוב (ראש הברול – תקע"ט) הרה"ק רבי ישכר דוב מבעלזא ב"ר יהושע (תרפ"ז)

יום ראשון כ"ג מרחשון

הרה"ק רבי גדליה ב"ר בנימין זאב מואלקאווא (תלמיד המגיד – תקל"ז) הרה"ק רבי יהוסף סג"ל מקאסאני ב"ר צבי (תרע"ב)

יום שני כ"ד מרחשון

הרה"ק רבי גדליה משה מווייהעל ב"ר שלמה (תש"י)

יום שלישי כ"ה מרחשון

הרה"ק רבי רפאל הכהן אב"ד אה"ו (תורת יקותיאל) ב"ר יקותיאל זיסקינד (תקס"ד) הרה"ק רבי נתפלי מליזענסק ב"ר אלעזר (תקצ"ט) הרה"ק רבי מרדכי מבילגורייה ב"ר ישכר דוב מבעלזא (תש"י)

יום חמישי כ"ז מרחשון

הרה"ק רבי יעקב מפשעווארסק ב"ר דוד יצחק (תשנ"ט)

יום שישי כ"ח מרחשון

הרה"ק רבי ליבער הגדול מברדיטשוב ב"ר אברהם אשכנזי (תקל"א)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נמליאל הכהן רבטובין שליט"א
מח"ס "גם אני אדוך" ולפרסם יספי תרומה על המעשים.

ברכת ברקים ורעמים (ה')

א) אם בירך על ברק ורעם, ואחר כך נתפורו העננים לגמרי, ואחר כך חזרו העננים, וראה שוב ברק ורעם, צריך לברך עוד הפעם על הברק והרעם. (שו"ע או"ח סימן רכ"ז, סעיף ב', ובמ"ב ס"ק ח')

ב) אם בירך על ברק ורעם, ואחר כך נתפורו העננים על ידי הרוח, אחד הנה ואחד הנה, ועדיין מעונן הרקיע, או נפטר הכל על ידי הברכה הראשונה שבירך על הברק ורעם, ואין צריך לחזור ולברך מחדש. (מ"ב שם)

ג) אם בירך ביום או בלילה על ברק ורעם, ואחר כך הלך לישון שינת קבע בלילה, וקם בבוקר [אפילו לפני עלות השחר] יכול לברך שוב על ברק ורעם, אע"פ שלא נתפורו העננים לגמרי מאתמול. (מ"ב שם בשם הירושלמי, ברכת הבית, שער ל', סעיף ה', קצות השלחן, סימן ס"ז ס"ק ב"ג שו"ת צ"א, ח"ח, סימן ע"ח)

התקבלה תרומה מאת

הר"ר אברהם וואלף הרשקוביץ הי"ו לרגל נישואי בנו הרה"ח דוד אריה הי"ו בורא עולם בקנין השלם זה הבנין

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות רשת חנויות

גל פז